

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра методології та методів соціологічних досліджень

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Соціологічний аналіз документів

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціологія»
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2022/2023
Семестр	6, 7
Кількість кредитів ECTS	8
з них	
за семестр 6	4
за семестр 7	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит, залік

Викладачі: Людмила ЮЗВА

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2022

Розробник(и):

Людмила ЮЗВА, к.соц.н., доцентка кафедри методології та методів соціологічних досліджень

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри методології та методів соціологічних досліджень

_____ Микола СИДОРОВ
(підпис)

Протокол № 17 від «30» серпня 2022 р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від «9» липеня 2022 року № 8

Голова науково-методичної комісії _____ Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. Мета дисципліни – полягає в наданні студентам системних знань про особливості методології та процесу проведення емпіричного соціологічного дослідження на основі застосування групи методів аналізу документів.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знати базові методи аналізу соціологічної інформації
2. Вміти працювати з комп'ютером
3. Володіти елементарними навичками роботи з масивами даних

3. Анотація навчальної дисципліни. Дисципліна належить до дисциплін вільного вибору студентів в межах освітньої програми «Соціологія» на здобуття освітнього ступеню: бакалавр за спеціальністю 054 «Соціологія», галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», вибіркового блоку «Прикладні соціологічні дослідження». Сучасне суспільство характеризується високим рівнем інформатизації. Сьогодні індустрія інформації перетворилася в галузь світової економіки, вона стала невід'ємною складовою сучасних процесів глобалізації, що відкриває широкий доступ до сучасних технологій, науки та культури і водночас впливає на трансформацію людства (цит за Н.Аксеновою). Як стверджують фахівці, сучасна людина за місяць отримує та обробляє стільки інформації, скільки людина XVII ст. отримувала за все своє життя. Вся ця інформація потрапляє до людей у формі найрізноманітніших документів. Тож вміння досліджувати й аналізувати документальний потік є надзвичайно вагомим для сучасного фахівця-соціолога. Курс спрямований на поглиблене вивчення методології (методик, технік, шляхів квантифікації та ін.) більшості методів, які дозволяють здійснювати аналіз документів, а також на ознайомлення з принципами роботи комп'ютерних засобів для роботи з документами.

4. Завдання (навчальні цілі):

- надати системні знання щодо категорій емпіричного аналізу документів;
- запропонувати загальний огляд теоретичних концепцій соціологічного аналізу документів;
- ознайомити студентів з групою базових та новітніх методів емпіричного аналізу документів;
- навчити студентів застосовувати техніки в межах методів аналізу документів;
- проілюструвати студентам складові квантифікації в межах аналізу документів.

Це спрямовано на формування компетентностей:

- здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів (СК04);
- вміння використовувати сучасні технології проведення досліджень, збору та аналізу соціальних даних (СК12).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Вміти розробляти методологію для досліджень на основі методів з групи аналізу документів (дискурс-аналіз, семантичний аналіз, інтент-аналіз, івент-аналіз, контент-аналіз)	Лекція, практична робота	практичні завдання, тест	10
1.2	Знати процедурні особливості соціологічного дослідження на основі аналізу документів	Лекція, практична робота, самостійна робота	практичні завдання, тест	15
2.1	Конструювати вибірку документів для емпіричного дослідження на основі методів аналізу документів	Лекція, практична робота, самостійна робота	практичні завдання, тест	15
2.2	Розробляти інструментарій в дослідженнях на основі аналізу документів	Лекція, практична робота, самостійна робота у формі підсумкового проекту	практичні завдання, підсумковий проект	20

2.3	Здійснювати квантифікацію, візуалізацію та аналітичну інтерпретацію даних, отриманих на основі аналізу документів	Лекція, практична робота, самостійна робота у формі підсумкового проекту	практичні завдання, підсумковий проект	40
-----	---	--	--	----

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)				
	1.1	1.2	2.1	2.2	2.3
Вміти використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації (PH07)	+	+	+	+	+
Володіти навичками збору соціальної інформації з використанням кількісних та якісних методів (PH10)	+	+	+	+	
Обґрунтовувати вибір методів і методик соціологічного дослідження для розв'язання актуальних соціальних проблем (PH16)	+	+			

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

6 семестр

1. Практичні заняття з індивідуально підготовленими завданнями:

- тип документу з тем 1-2, PH 1.2 – **5 балів/ 3 бали**
- традиційний аналіз з теми 3, PH 1.1 - **5 балів/ 3 бали**
- дискурс-аналіз з теми 4, PH 2.1, PH 2.2 - **5 балів/ 3 бали**
- семантичний аналіз з теми 5, PH 2.1, PH 2.2 – **5 балів/ 3 бали**
- інтент-аналіз з теми 6, PH 2.1, PH 2.2, PH 2.3 - **5 балів/ 3 бали**
- івент-аналіз з теми 7, PH 2.1, PH 2.2, PH 2.3 - **5 балів/ 3 бали**
- опитування тексту з теми 8, PH 2.1, PH 2.2, PH 2.3 - **5 балів/ 3 бали**
- аналіз візуальних елементів у документах з теми 9, PH 1.1, PH 1.2 – **5 балів/ 3 бали**
- елементи аналізу документів, як вторинний аналіз з теми 10, PH 1.1, PH 1.2 – **5 балів/ 3 бали**

2. КР 1 з тем 1-5 (PH 1.1, PH 1.2) та КР 2 з тем 6-10 (PH 2.1, PH 2.2, PH 2.3) – **15 балів/ 9 балів** (КР 1 – 7 балів/ 4 бали, КР 2 8 балів/ 5 балів).

- підсумкове оцінювання – *іспит*

- умови допуску до підсумкового оцінювання:

Для студентів, які набрали сумарно за модулі меншу кількість балів за *критично-розрахунковий мінімум* – **36 балів** для одержання допуску до іспиту обов'язковим є повторне складання контрольних робіт.

7 семестр

1. Практичні заняття з індивідуально підготовленими завданнями:

- теоретико-методологічні основи контент-аналізу з теми 1, PH 1.1 – **5 балів/ 3 бали**
- методологічні максими методу контент-аналізу з теми 2, PH 1.1, PH 1.2 – **5 балів/ 3 бали**
- види контент-аналізу: сучасні інтерпретації 3, PH 1.1, PH 1.2 – **5 балів/ 3 бали**
- категоріальна модель у контент-аналізі з теми 4, PH 1.2 – **5 балів/ 3 бали**
- інструментарій контент-аналізу, шляхи конструювання системи категорій, вибірка з теми 5, PH 2.1, PH 2.2 - **5 балів/ 3 бали**
- типи та процедура кодування в контент-аналітичному дослідженні 6, PH 2.3 – **5 балів/ 3 бали**
- зважування даних кодувальної матриці з теми 7, PH 2.3 – **5 балів/ 3 бали**

- квантифікація у контент-аналітичному дослідженні з теми 8, РН 2.3 – 5 балів/ 3 бали
 - візуалізація результатів контент-аналітичного дослідження з теми 9, РН 2.3 – 5 балів/ 3 бали
 - якісний та кількісний аналіз даних у контент-аналітичному дослідженні з теми 10, РН 2.3 – 5 балів/ 3 бали
2. КР 1 з тем 1-5 (РН 1.1, РН 1.2) та КР 2 з тем 6-10 (РН 2.1, РН 2.2, РН 2.3) – 20 балів/ 10 балів (КР по 10 максимальних або 5 мінімальних балів за кожну)
3. Підсумковий проєкт – індивідуальне контент-аналітичне дослідження – з тем 1-10, РН 1.1, РН 1.2, РН 2.1, РН 2.2, РН 2.3 – 30 балів/ 20 балів.

- підсумкове оцінювання - залік

7.2 Організація оцінювання:

1 семестр

1. Практичні заняття з індивідуально підготовленими завданнями:

- тип документу з тем 1-2
 - традиційний аналіз з теми 3
 - дискурс-аналіз з теми 4
 - семантичний аналіз з теми 5
 - інтент-аналіз з теми 6
 - івент-аналіз з теми 7
 - опитування тексту з теми 8
 - аналіз візуальних елементів у документах з теми 9
 - елементи аналізу документів, як вторинний аналіз з теми 10
2. КР 1 з тем 1-5 та КР 2 з тем 6-10

2 семестр

1. Практичні заняття з індивідуально підготовленими завданнями:

- теоретико-методологічні основи контент-аналізу з теми 1
 - методологічні максими методу контент-аналізу з теми 2
 - види контент-аналізу: сучасні інтерпретації 3
 - категоріальна модель у контент-аналізі з теми 4
 - інструментарій контент-аналізу, шляхи конструювання системи категорій, вибірка з теми 5
 - типи та процедура кодування в контент-аналітичному дослідженні 6
 - зважування даних кодувальної матриці з теми 7
 - квантифікація у контент-аналітичному дослідженні з теми 8
 - візуалізація результатів контент-аналітичного дослідження з теми 9
 - якісний та кількісний аналіз даних у контент-аналітичному дослідженні з теми 10
2. КР 1 з тем 1-5
3. Підсумковий проєкт – індивідуальне контент-аналітичне дослідження – з тем 1-10

7.3 Шкала відповідності оцінок

6 семестр

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

7 семестр

Зараховано/ Passed	60-100
Не зараховано/ Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та практичних занять 6 семестр

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	практичні	самостійна робота
1. Загальні методологічні принципи аналізу документів				
1	Теоретико-методологічні принципи проведення досліджень з використанням методу аналізу документів	2	2	4
2	Класифікація документів. Інформативно-цільовий аналіз змісту.	2	2	6
3	Традиційний аналіз документів.	2	4	8
4	Дискурс-аналіз: методологія та процедура.	4	4	8
5	Семантичний аналіз змісту документів.	2	2	4
	Контрольна робота (тест)		2	
2. Формалізований аналіз документів у соціологічних дослідженнях				
6	Інтент-аналіз текстів інтерв'ю	2	4	6
7	Івент-аналіз медіа-повідомлень	2	4	6
8	Опитування тексту	2	2	6
9	Аналіз візуальних елементів у документах	4	4	6
10	Елементи аналізу документів, як вторинний аналіз	4	2	6
	Контрольна робота (тест)		2	
	Всього	26	34	60

Загальний обсяг 120 год, в тому числі:

Лекції – 26 год.

Практичні – 34 год.

Самостійна робота – 60 год.

7 семестр

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	практичні	самостійна робота
1. Методологічні основи контент-аналітичних досліджень				
1	Теоретико-методологічні основи контент-аналізу	2	2	5
2	Методологічні максими методу контент-аналізу	2	2	5
3	Види контент-аналізу: сучасні інтерпретації	2	2	5
4	Категоріальна модель у контент-аналізі	2	2	5
5	Інструментарій контент-аналізу. Шляхи конструювання системи категорій. Вибірка.	2	2	5
	Контрольна робота (тест)		2	
4. Процедури формалізації у контент-аналітичних дослідженнях				
6	Типи та процедура кодування в контент-аналітичному дослідженні	2	2	5
7	Зважування даних кодувальної матриці	2	2	5
8	Квантифікація у контент-аналітичному дослідженні	2	2	5
9	Візуалізація результатів контент-аналітичного дослідження	2	2	5
10	Якісний та кількісний аналіз даних у контент-аналітичному дослідженні	2	2	5
	Контрольна робота (тест)		2	
	Підсумковий проєкт			26
	Всього	20	24	76

Загальний обсяг 120 год, в тому числі:

Лекції – 20 год.

Практичні – 24 год.

Самостійна робота – 76 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна: (Базова)

1. Сучасні методики контент-аналізу: навч. посібн. / Батаєва К., Іванов В., Коритнікова Н., Костенко Н., Семотюк О., Юзва Л.; за заг. ред. Костенко Н., Батаєвої К. та Іванова В. – К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. – 416 с.
2. Nguyen D., Liakata M., DeDeo S., Winters J. How We Do Things With Words: Analyzing Text as Social and Cultural Data.- Frontiers in Artificial Intelligence, 2020. https://www.researchgate.net/publication/343852832_How_We_Do_Things_With_Words_Analyzing_Text_as_Social_and_Cultural_Data
3. Krippendorff K. Content Analysis: An Introduction to Its Methodology.- SAGE, 2013 - 441 p.

Додаткова:

1. Горбачик А. (2006) Компьютерная обработка текстов в качественных и количественных социологических исследованиях // Социология: теория, методы, маркетинг.- №1. С. 124-133.
2. Жоль К.К. Контент-анализ, компонентный анализ та побудова тезаурусів для соціологів/ Соціологія. - http://pidruchniki.ws/11631018/sotsiologiya/kontent-analiz_komponentnyi_analiz_pobudova_tezaurusiv_dlya_sotsiologiv
3. Іванов О.В. Комп'ютерний контент-аналіз: проблеми та перспективи вирішення/ Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства. – Вип.15. - <http://www.ekmair.ukma.kiev.ua/bitstream/123456789/2407/1/Ivanov%20komjuternyi%20analiz.pdf>
4. Іванов О. В. (2012) Кількісний контент-аналіз: проблема контексту / О. В. Іванов // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи. № 999, Вип. 30. - С. 95-98. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKKhISD_2012_999_30_19.
5. Іванов О. В. (2013) Класичний контент-аналіз та аналіз тексту: термінологічні та методологічні відмінності / О. В. Іванов // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи. № 1045, Вип. 30. - С. 69-74. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKKhISD_2013_1045_30_13.
6. Кириченко Р.О. Контент-аналіз агітаційних матеріалів політичних сил в період української національно-визвольної революції 1917-1921 років (за фондами ДАСО). - <http://bulletin.uabs.edu.ua/store/jur/2011/1/ebbea2c1c8ddb6a79fa14773bd7e6a.pdf>
7. Костенко Н., Іванов В. (2003) Досвід контент-аналізу: Моделі та практики. – К.: Центр вільної преси. 200 с.
8. Костенко Н.В. (1998) Парадигми і фактичності нових мас-медіа // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. № 1-2. – С. 138 – 150.
9. Мазурок А. І. (2012) Інтент-аналіз виступів представників українського опозиційного політикуму: латентне vs реальне / А. І. Мазурок // Український соціум. № 4. - С. 57-70.
10. Юзва Л. (2009) Контент-аналіз: обґрунтування методу // Соціологія в ситуації соціальних невизначеностей: Тези доповідей учасників I Конгресу Соціологічної асоціації України. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 476 с.
11. Юзва Л.Л. (2013) Образ "сильних світу цього": методологія та результати емпіричного контент-аналітичного дослідження // Український соціум - № 4.
12. Юзва Л. Л. (2015) Студентська молодь про соціальні революції в Україні початку ХХІ сторіччя (за результатами аналізу автобіографічних текстів) / Л. Л. Юзва // Вісник Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна. С. 140–146.
13. Юзва Л. Л. (2016) Вплив інформаційного забезпечення суспільства через пресу у передвиборчий період на подолання політсилами прохідного бар'єру / Людмила Леонідівна Юзва. // Вісник Донецького національного університету. Серія Політичні науки. №1. – С. 96–108.
14. Юзва Л. Л. (2017) Фотообрази президентів України через призму Google (контент-аналітика) / Людмила Леонідівна Юзва. // Текст і образ: Актуальні проблеми історії мистецтва. №1. – С. 70–87.
15. Юзва Л. (2017) На яких з українських президентів найбільше схожий Порошенко на фотографіях. Інфографіка [Електронний ресурс] / Людмила Юзва // Новое время. – Режим доступу до ресурсу: <http://nv.ua/ukr/ukraine/politics/na-jakih-z-ukrajinskih-prezidentiv-najbilsheshozhij-poroshenko-na-fotografijah-infografika-1368477.html>.
16. Юзва Л. Л. (2017) Особливості контент-аналітичної методології досліджень сучасних медіа: на прикладі друкованих та інтернет-джерел / Людмила Леонідівна Юзва // Нові нерівності - нові конфлікти: шляхи подолання. III Конгрес Соціологічної асоціації України: тези доповідей /

Людмила Леонідівна Юзва. – Харків: ХНУ імені В.Н.Каразіна, С. 98–100.

17. Юзва Л. Л. (2017) Реформа освіти в Україні: тренди липня 2017 року на основі аналізу медіа-контенту / Людмила Леонідівна Юзва. // Молодіжна політика: проблеми та перспективи: збірник наукових праць / Ред. С.Шудло. – Дрогобич – Зелена Гура: «Трек ЛТД», Вип. 8. - С. 153–158.
18. Юзва Л. (2017). Образи української та польської молоді через призму Google: порівняльний контент-аналіз на основі різних мовних запитів / Людмила Юзва. // Nowa Ukraina. №16. – С. 89–98.
19. Юсків Б.М. (2006). Контент-аналіз. Історія розвитку і світовий досвід: Монографія. - Рівне.: "Перспектива".
20. Culpán R. Leadership Styles and Human Resource Management: A Content Analysis of Popular Management Writings // Management Decisions.- 1989.- Vol. 27.- No. 4.
21. Hsieh H.-F., Shannon S. E. (2005). Three Approaches to Qualitative Content Analysis. Qualitative health research, Vol. 15 No. 9, p. 1277-1288. DOI: 10.1177/1049732305276687
22. Mayring P. Qualitative Content Analysis// Qualitative Methods in Various Disciplines I: Psychology.- 2000.- Vol 1, No 2.
23. Mathews B., Redman T. Professionalizing Marketing: The Public Face Portrayed in Recruitment Advertisements // Marketing Intelligence & Planning.- 1994.- Vol. 12.- No. 9.- P. 30 – 36.
24. Golovakha, Ye. (2014). "Social cynicism and anomie in Ukrainian society: general dynamics and recent changes" Ukrainian society: monitoring of social changes, 1(15), 49-56.
25. Media Consumption Survey in Ukraine 2018. Internews. Retrieved May 6, 2021 from https://internews.in.ua/wp-content/uploads/2018/09/2018-MediaConsumSurvey_eng_FIN.pdf
26. Myths and facts on Ukrainian labor migration to the Visegrad group (2019). Europe without Barriers. Retrieved May 3, 2021 from <https://europewb.org.ua/wp-content/uploads/2019/05/Giude-EN-fin.pdf>
27. Parkhomenko, N. (2011a). "Visa issues and its coverage in the Ukrainian media (content analysis of publications in the media in June-August 2011). Part 1." CO "Europe without barriers". Retrieved May 20, 2021 from <https://europewb.org.ua/vizova-problematika-ta-ii-vidobragennya-ukrainskix-media-kontent-analiz-publikacii-v-zmi-y-chervni-serpni-2011-roky-chastina-1/>
28. Parkhomenko, N. (2011b). "Visa issues and its coverage in the Ukrainian media (content analysis of publications in the media in June-August 2011). Part 2." CO "Europe without barriers". Retrieved May 20, 2021 from <https://europewb.org.ua/vizova-problematika-ta-ii-vidobragennya-ukrainskix-media-kontent-analiz-publikacii-v-zmi-y-chervni-serpni-2011-roky-chastina-2/>
29. Bengtsson M. (2016). How to plan and perform a qualitative study using content analysis. NursingPlus Open. Vol. 2, p. 8-14. <https://doi.org/10.1016/j.npls.2016.01.001>
30. Protsenko, O. (2018). Image of internally displaced persons in media discourse: critical discourse-analysis of media messages. Odesa National University Herald. Sociology and Politics, Vol. 23, 1 (30), 122-130.
31. Ragin C. (1995) Using Qualitative Comparative Analysis to Study Configurations. Computer-Aided Qualitative Data Analysis/ Ed. by U.Kelle. — L., P.177–189.
32. Ruiz, R. J. (2009). Sociological discourse analysis: Methods and logic. Forum Qualitative Sozialforschung, 10(2), 26. Retrieved May 11, 2021 from <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0114-fqs0902263>
33. Strauss, Anselm; Corbin, Juliet (1998) Basics of Qualitative Research Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory (2nd edition). Sage Publications: London. – Електронний ресурс: <http://www.socresonline.org.uk/4/2/strauss.html>
34. Wilson V. (2016) Research Methods: Content Analysis. Evidence Based Library and Information Practice, 6(4), 177–179. - Електронний ресурс: <https://journals.library.ualberta.ca/ebliip/index.php/EBLIP/article/view/12180/13124>

10. Додаткові ресурси:

1. <https://discourseanalysis.net/publications>
2. <https://scholar.google.com.ua/>
3. <http://www.socismr.co>
4. <http://www.gallup-international.com>